

VAS-ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára

Egész évre 60 Lel, félévre 30 Lel,
negyed évre 15 L, egyes szám 5 LA Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari
Munkások Országos Szövetségének
Hivatalos Közlönye.
Megjelenik minden hó 1-én

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj—Kolozsvár, Strada Memorandu-
lul 21. szám (volt Unió-utca) Redout.

Közgyűlés után

A nagy, eseménydús napok, melyek hivatalosan voltak a romániai vasmunkások jövő gazdasági harcának útját kijelölni, lezajlottak. De legbelsőbb énkben ezeknek a napoknak az emléke sokáig fog élni, erőt, kitartást, a jövőbe vetett bizakodást belőlük fogjuk meríteni. Mert a Redout-termében nemcsak a romániai vasmunkások küldöttei gyűltek össze. Együtt volt velük a három és félmillió vasmunkásság képviselője is, mint a szocialista szolidaritás élő szimbóluma. Aki elhozta hozzánk három és félmillió vasastestvérünk szívdobbanását, kézszorítását, egyetakarását, biztatását, hogy balsorsunkban sem csüggedjünk, mert a jövő a dolgozóké. És ott voltak Ausztria, Belgium, Csehország, Magyarország vasmunkásságának küldöttei is, mint megtestesült bizonyítékai annak, hogy a testvéri szeretet nem ismer határokat, nem ismer nemzetiségi különbségeket, mert egy az elnyomatás és egy a felszabadulás vágya.

És akik ott voltak küldött-elvtársaink, azok is hivatásuk magaslatán állottak. Átérezték és megértették, hogy a romániai vasmunkásság tetterőt vár tőlük és nem személyeskedést, az egység kimélyítését és nem egységbontást; tőlük várja a szövetség megszilárdítását, az akadályok elhárítását a jövő útjából, hogy előbbre lehessen menniök. És küldött szaktársaink azt a munkát teljesítették, amit elvártak tőlük. Minden fölszólaló szaktárs, akár a vezetőség ténykedése feletti kritika, akár interpelláció vagy javaslatétel volt, fölszólalásának célja mindig megtalálta az igazság szilárd pontját, melyre fölszólalását fölépítette. Nem személyeskedő hecceket provokált, hanem komoly, tárgyilagos érvekkel igyekezett meggyőzni a kongresszust. Ennek tudható be, hogy a kongresszus mindvégig magas szintjét megtartotta és ezáltal bebizonyította, hogy a romániai vasmunkásság egy olyan tényező, amivel számolni kell.

A kongresszus által elvégzett munka is a mai viszonyoknak megfelelő volt és teljes megelégedésére fog szolgálni szaktársainknak.

Mindazokat a kérdéseket, amelyek ma a munkásságot a legközvetlenebbül érintik, megvitattuk és a gyakorlati megvalósításuk érdekében követendő módszerekben megállapodtunk.

A munkásság gazdasági helyzete, a munkásbetegségélyző ügye, a munkanélküli állami segély mind olyan kérdések, amelyeknek megoldásával nem szabad késlekednünk és ezért ezek képezték kongresszusunk leglényegesebb pontjait. Amint a jelentésünkben olvashatják szaktársaink, e kérdések érdekében követendő módszerekben is meg egyeztünk.

Ami munka most következik, ez abban rejlik, hogy a határozatok ne csak papíron maradjanak meg, hanem azok meg is valósuljanak, ehhez pedig minden szaktársunk erejére, támogatására van szükségünk. A magunk sorsát mi intézzük és ez olyan lesz, amilyenre mi alakítjuk. Ha a szaktársakban az a tudat fog élni, hogy erős akarattal jobbra, elviselhetőbbé akarjuk formálni életünket, akkor emelt fővel, acélos karral, újult erővel föl az újabb küzdelemre.

* * *

A közgyűlés lefolyásáról a következő részletes tudósításban számolunk be:

Első nap

— Délelőtt —

Bernau Petru elnök szaktárs 10 órakor megnyitja a kongresszust. Üdvözi a megjelent küldötteket, nagy, átfogó beszédben ismerteti, hogy miért volt szükséges a kongresszust összehívni. Rámutat ezzel kapcsolatban a bolsevisták szövetség elleni aknamunkájára, akik az „egységfront” jelszavával végzik kártékony működésüket. Foglalkozik a szebeni szakszervezeti kongresszussal, majd rátér a múlt évi szakszervezeti kongresszusra; annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy a nyugati országok munkásmozgalmainak irányelvei egyedül helyesek és így az

amszterdami szakszervezeti Internacionáléhoz való csatlakozás maradt egyedüli út az öntudatos munkásság számára.

Ezután üdvözi a megjelent külföldi vendégeket, nevezetesen Ilg Konrádot, a nemzetközi vas- és fémmunkás Unió főtitkárát, J. Baecket és J. Bondast, a belga vas- és fémmunkás szövetség kiküldöttjeit, Dundert a csehszlovákiai, Domes Ferencet az ausztriai és Rády Sándort, a magyarországi vas- és fémmunkás szövetségek küldöttjeit, végül köszönti a testvérszövetségeket, majd megemlékezik a múlt évben elhalt tagokról, valamint az elhalt központi vezetőségi tagokról, névszerint Szabó József, Müller Róbert és Ébert Józsefről.

Pirovski alelnök szaktárs magyar nyelven üdvözi a küldött közgyűlést. Visszapillantást vet a vezetőség másfél évi működésére. Tömör szavakban ismerteti a másfél év küzdelmeit és annak eredményeit. Nehéz és küzdelmes esztendő áll a hátunk mögött, de mégsem törtünk meg. Bár a kapitalisták soha olyan szervezett és egységes támadást nem intéztek szövetségünk csoportjai ellen, mint a múlt évben, amelyhez járult még a kommunisták egységbontó aknamunkája is. Azonban a kapitalisták és kommunisták közös támadása megtört szövetségünk öntudatos tagjainak ellenállásán. Szövetségünk ma erősebb és egységesebb mint volt, melyre büszke öntudattal tekinthet szövetségünk minden egyes tagja. Majd üdvözi a kongresszus külföldi vendégeit, a romániai testvérszövetségeket, valamint az országos szaktanács kiküldöttjét. Ugyancsak megemlékezik a szövetség halottairól és felszólítja a kongresszus tagjait, hogy felállással fejezzék ki részvétüket.

Üdvözlő beszédek

Ilg szaktárs a nemzetközi vasmunkás Unió főtitkára üdvözi a közgyűlést. Beszél a kapitalizmusnak a 8 órai munkaidő ellen indított offenzívájáról és kifejti, hogy ebben a helyzetben mennyire szükséges az egész világ vasmunkásságának a szolidaritása. A kapitalizmus is nemzetközi és célja: minél jobban kizsákmányolni a munkásságot. Szól az elszigetelt munkásmozgalmról, amely nemzetközi kapcsolatok nélkül nem képes a töke támadásaival szemben komoly ellenállást kifejteni. A háboru mindent elpusztított:

életlehetőségeinket csökkentette, nekünk ezt munkával kell pótolni.

Baeck szaktárs a belga munkásság üdvözlését hozza. Megemlíti, hogy értesült arról, hogy a romániai munkásmozgalmat a bolsevisták az úgynevezett „egységfront“ jelszavával válságba sodorták. A belga munkásságot is megkísérelték ezzel a jelszóval megbontani, de ez nem sikerült, mert a szakszervezetek alapszabályai szerint minden tag egyuttal tagja a szociáldemokrata pártnak is. A 8 órás munkaidőt itt is megpróbálták a munkásságtól elragadni, de a szakszervezetekbe, pártba és szövetkezetekbe tömörült munkásság ezreinek megtört és kudarcot vallott ez a kísérlet.

Dunder szaktárs a csehszlovákiai vas- és fémmunkás szövetség nevében üdvözlő a kongresszust; kéri a romániai vasmunkás szövetséget, hogy ezentul szorosabb összeköttetést tartsanak fel egymással. Megemlíti, hogy Csehszlovákiában 70 ezer tagja van a vasmunkás szövetségnek. Itt is megpróbálták a munkásság egységét megbontani, de a szocialista párt ereje ma is töretlen. A vasmunkásoknak az 1921—22-ik években voltak a legnagyobb harcai, de az erős szervezetek révén mégis kedvező kollektívszerződéseket tudtak biztosítani a munkásságnak. A betegsegélyezési törvény értelmében a betegsegélyezési alapot 100 millió koronával dotálták. Készülőben van a rokkant és aggkori biztosításról szóló törvény. A csehszlovák vasmunkás szövetség bár erősen szenved a bolsevisták aknamunkájától, mégis a legerősebb. A 8 órás munkaidőt törvényileg biztosítva van.

Domes szaktárs az osztrák vasmunkás szövetség nevében üdvözlő a kongresszust és annak a reményének ad kifejezést, hogy rövidesen mi is megjelentünk az osztrák vasmunkások kongresszusán.

Az ellenségeink közösek; a romániai szakszervezetek remélhetőleg megértik a szocializmust, mert hiszen az elvet cenzurálni nem lehet. Ausztriában 180.000 vas- és fémmunkás van megszervezve. Az ország minden 6-ik lakója szervezett munkás. A romániai munkásságnak még nincsenek meg azok a szabadság jogai, mint amilyenekkel Ausztriában rendelkeznek a munkások. A romániai munkásmozgalmnak a kolozsvári központtal meg kell erősödni és fejlődni.

Rády Sándor a magyarországi vas- és fémmunkások nevében üdvözlő a kongresszust. Beszél azokról a harcokról, amelyeket a magyarországi vasmunkások szövetsége folytatott hatalmas, mondhatni diktatori hatalommal rendelkező tökések érdekeltségei ellen. A 8 órás munkaidő elleni támadásokat élénk színekkel ecseteli. A gazdasági helyzet szükségyszerűségeit — mondja —, nem lehet egyszerűen félretolni és utópisztikus kísérletek megvalósítását

kierőszakolni. Magyarországon is voltak álmódosítók, akik azonban szomorúan tapasztalhatták, hogy minden elhibázott kísérlet milyen súlyos következményeket ró a munkásságra. De a munkást azért nem lehet megfosztani életlehetőségeitől. A munkásnak, aki termel, kétszeres joga van a kultúremberhez méltó élethez.

Hoffer az országos szaktanács nevében üdvözlő a kongresszust és *Adler Frigyes* meg a jugoszláv és bolgár elvtársak meleg üdvözlését hozza. Foglalkozik a múlt évi szakszervezeti kongresszus óta beállott helyzettel és rámutat arra, hogy a mi döntésünk volt a leghelyesebb. Azt fényesen bizonyítja a külföldi vendégek nagyszáma, akik a többi országok szolidaritását hozták magukkal. A mi mozgalmunk alapja az igazi és meg nem hamisított marxizmus.

Ezután *Banciu* elvtárs a bányamunkások, *Fekete* elvtárs az építőmunkások, *Strosz* elvtárs a könyvkötő munkások és *Pop* elvtárs a nyomdai munkások szövetsége nevében üdvözlő a kongresszust. Majd Svédország, Finnland, Hollandia, Amsterdam és Franciaország vasmunkásai üdvözlő táviratainak és leveleinek felolvasására kerül a sor; ezután Nagyvárad vasmunkásainak táviratát olvassák fel, amely a következőket tartalmazza:

„Üdvözljük a romániai vasmunkások kongresszusát; egynéhány vezetőnek a terrorja nem engedi, hogy köztetek legyünk. Szívvel-lélekkel veletek vagyunk, sok szerencsét. Szocialista vasmunkások, Oradea-Mare“.

Bartalis szaktárs az igazoló-bizottság megválasztását kéri. Egyben a következő szaktársakat javasolja a bizottságba: *Timiş Romulus Kalán*, *Krausz József Cluj*, *Kajetanovitz József Cernaui*, *Prosdorfer Mátyás Petrifalau* és *Eugen Petrovics Bocsa-Montană*. A kongresszus elfogadta.

Bernau szaktárs fél 2 órakor az ülést felfüggeszti.

— Délután —

Bernau szaktárs délután 3 órakor nyitja meg az ülést.

Petrovics és *Krausz* szaktársak az igazoló-bizottság részéről jelentik, hogy a küldött-közgyűlésen képviselve van 40 helyi csoport 65 küldöttel, összesen 80 mandátummal. A kiküldöttek összesen 11423 tagot képviselnek.

Muntean szaktárs az ügyrendi szabályzatot terjeszti elő, amelyet a kongresszus elfogadott.

Ezután a felelőbizottság megválasztására került a sor. *Muntean* szaktárs megválasztásra ajánlja *Kaiser*, *Solymosy*, *Buga*, *Csonka* és *Tárziu Ioan* szaktársakat. A kongresszus *Muntean* szaktárs javaslatát elfogadta.

Majd a jelölő-bizottság megválasztására térnek át. *Rausch Hermann*

és *Klein Alfréd* szaktársak megbízatásukat nem fogadták el. Helyettük *Bartalis* szaktárs ajánlatára *Kaiser*, *Medgyesi Dezső*, *Téglás András*, *Velcea Dumitru* és *Höhl Alois* szaktársak lettek a bizottságba megválasztva.

Következik az első napirendi pont:

Titkári jelentés

Muntean szaktárs román nyelven, *Bartalis* szaktárs magyar nyelven terjeszti elő. A jelentés bő visszapillantást vet a szövetség megalakulása óta eltelt időre 1919-től egészen a mai kongresszusig. Ismertetik az 1922 szeptemberi kongresszus óta történt fontosabb eseményeket. Nevezetesen az „Astra“-gyári, a brassói, nagyszebeni és a többi bérharckokat, ezek küzdelmeit, nehézségeit és eredményeit. Romániában a munkaadók szervezetei — ugymond — soha ilyen egységes és erősek nem voltak, soha ilyen erős támadásokat nem intéztek ellenünk, mint jelentésünk éveiben. Sajnos, a harcokat nem tudtuk minden esetben a munkástársaink javára eldönteni, azonban megtörni még sem tudtuk. Szervezeteink ma is szilárdan állnak, a kivívott eredményeket megtartottuk, sőt egyes helyeken újakat harcoltunk ki. Ezen harcok alatt állandóan védekezni kellett a kommunisták ügynökei orvtámadásai ellen is, akik példátlan erkölcsstelen eszközökkel gyengítették sorainkat.

Az adatok halmazával igazolják, hogy úgy az Ó-Regátban, mint az egész országban az „egységfront“ ürrügye alatt miként gyengítették és züllesztették a mozgalmat. Ismertetik továbbá az 1923. évi szakszervezeti kongresszus lefolyását és az azután történt eseményeket. Adatokkal bizonyítják, hogy a központi vezetőség egyetlen csoportot sem zárt ki, de írásbeli bizonyítékaink vannak arra nézve, hogy az úgynevezett „egységes“ kommunista szaktanács parancsot adott ki a szövetségtől való elszakadásra. Ennek a parancsnak megfelelően szakadt el legelőször Arad, 1923. október 7-én, majd sorba utána: Nagyvárad, Nagybánya, Medgyes stb. Temesvár már 1923. augusztus óta nem számolt el, tehát az elszakadás tervét már jóval a kongresszus előtt dolgozták ki.

Végül foglalkoznak a központi vezetőségnek a szervezés terén kifejtett működésével. Így az új csoportok alakításával, az Ó-regái munkásság megszervezésével, a szövetség közreműködésével kötött kollektívszerződésekről, továbbá az üveggyári munkások szervezeteiről tesznek még jelentést.

Bernau elnök szaktárs az ülést este 6 órakor bezárja.

Második nap

— Déllelőtt —

Bernau elnök szaktárs megnyitja az ülést.

Rausch szaktárs napirend előtt kéri a kongresszust, hogy az ülést, tekin-

tettel a nagy anyagra, korábban kezdje meg.

Jelentések feletti vita

Krausz szaktárs (Cluj) a titkári jelentéshez szól hozzá. Kifejti, hogy a szövetség nem nyult erős kézzel a csoportok belülegyeibe s nem ügyelt arra, hogy a szabályokat szigorúan betartsák. A szövetséget érintő gazdasági kérdések tárgyalását mélyebben kellett volna ismergetni. Az aradi sztrájkért a szövetséget terheli a felelősség, mert annak idején Köblöst és társait lehetetlenné kellett volna tenni. A jogvédelem gyenge. Kéri a kongresszust, hogy utasítsa az új vezetőséget egy jó és munkaképes ügyész beállítására.

Komporály I. szaktárs (Brassó): A szakszervezeti mozgalmat a kommunista párt tervszerűen bénítja meg. Ezt szomorúan tapasztalja a brassói munkásság is. A kommunisták uralma előtt 1200 szervezett vas- és vegyipari munkás volt, ma alig van 200 szervezett vasmunkás Brassóban. Elismeri, hogy a központi vezetőségnek nehéz volt a helyzete. A titkári jelentést tudomásul veszi.

Nagy Gy. (Arad): Az aradi munkások mozgalmának helyzetével hosszasan foglalkozik. Az aradi sztrájkáról szólva, kifejti, hogy a tárgyaló-bizottság annak idején olyan értelemben tárgyalta, hogy azok a munkások, akiknek kisebb volt az órabérük, fizetésük még jobban le-redukáltassék. Sohn gyáva magatartásával sokat ártott a munkásságnak. Koronatanuként szerepelt a hadbíróági tárgyaláson, minek alapján sok ártatlan munkástársainkat ítélték el. — Az „Astra“ legujabban 600 munkás elbocsájtását vette tervbe; kéri a kongresszust, hogy utasítsa az új Központi Vezetőséget, hogy mindent kövessen el ennek a megakadályozásáért.

Hankó József szaktárs (Arad): Támadja a vezetőséget, hogy akkor, amidőn még erélyes kézzel el lehetett volna intézni mindent Aradon, Reitert küldte le, aki tudvalevően alkalmatlan ilyen szerepre. Megállapítja, hogy Sohn gyávasága milyen súlyos következményeket vont maga után. Azért, hogy az aradi csoport élére Baga feltolakodhattott, a központi vezetőséget okolja.

Lusztig Rezső szaktárs (Cluj) felszólalásában megállapítja, hogy a titkári jelentések hézagossak és kevés figyelmet szentelnek a tulajdonképeni gazdasági kérdésekre. Támadja a központi vezetőséget, hogy az egyes városok önállóan kiprovokált mozgalmainál gyengéneket mutatkozott.

Bartalis szaktárs közli, hogy a gazdasági helyzettel a napirendnek egy egészen különálló pontja foglalkozik.

Bruder szaktárs (Cluj): A bérmozgalmakról beszél. Elmondja, hogy egyes helyeken céltalanul viszik harcba a munkásságot csak azért, hogy a mozgalmat

kompromittálják. Megállapítja, hogy a többi városok gyenge mozgalmá sulyos károkat okoz a kolozsváriaknak.

Droblics V. (Petrozsény) a zsilvölgyi helyzetről beszél. A munkásság helyzete rossz. Az új központi vezetőségnek többet kell az ottani munkásság megszervezésével foglalkozni.

Banciu szaktárs felszólalásában kiemeli, hogy a téves nézetek és hibák kiküszöbölésére éppen a kongresszus hivatott. Előadja, hogy Brassó, Marosvásárhely és Szeben munkaadói blokkba tömörültek, melynek kimondott célja a munkásság életnivóját még jobban alá-súlyesztani.

Klein Alfréd (Vulcan): A vulkániak mozgalmá támogatásra szorul. Kéri a központot, hogy lehetőleg többször látogassanak oda és tegyék lehetővé, hogy a hatóságok ne górdítsenek akadályt a gyűlések megtartása elébe. Az új központi vezetőség hasson oda, hogy több oktató előadást tartsanak.

Brodnyáczy (Resica) nem azonosítja magát azokkal a felszólalókkal, akik a központi vezetőséget vádolják. Amikor a szövetség kebelében egyenetlenségek dultak, mindig voltak olyanok, kik ezt még szitották. Jellemzi Müller és társai aknamunkáját. A csoportok vezetőségeinek erélyesebben kellett volna az egységbontókkal szembehelyezkedni. Nem lehet a központot hanyagsággal vagy erőtlenséggel megvádolni.

Cirbovean szaktárs (Lupeny) felszólalásában megemlíti, hogy a bolsevisták a Zsilvölgyben is megkisérelték a csoportokat elszakadásra bírni. Propagandájukat a hatóságok sem akadályozták meg, mert így ürügy van az ostrom-állapot fenntartására.

Bernau elnök szaktárs az ülést fél 1 órakor bezárja.

— Délután —

Bernau elnök az ülést 3 órakor nyitja meg.

Bartalis szaktárs magyar, **Muntean szaktárs** román nyelven felolvassák az ugynevezett „egységes“ vasasszövetség által a kongresszushoz intézett felhívását. A kongresszus megállapítja, hogy az átirat nélkülöz minden tárgyilagosságot és azt a hangot, amely a kibontakozást lehetővé tenné, ellenben megismétli mindazokat a gyalázkodó és alaptalan hazug vádaskodásokat, amit már hosszú hónapok óta folytatnak. Miért is a kongresszus többek hozzá-szólása után a következő határozatot hozta:

Határozat

A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari munkások küldött-közgyűlése megállapítja, hogy a szakszervezeti mozgalomban annyira szükséges egységét a kommunista párt érdekében és annak utasítására lelkiismeretlen kalandorok megbontották. Annál sajnálatosabb ez a tény, mert ezen rombolásukat már másodizben

ismételték meg, olyan időben, amikor a munkásságnak a legnagyobb szüksége volt az egységben rejlő nagy erőre.

Ravaszfogással a szakszervezeteinket züllesztő akciójukat, az egységfront jel-szava folytonos hangoztatásával igyekeztek keresztülvinni, hogy így könnyebben tévuttra vezethessék az egységet komolyan akaró, hiszékeny munkásságot.

A küldött-közgyűlés felháborodással utasítja vissza az egység nevével szédelő ál-vezérek rágalmainak az özönét a hazugságok kiindítói fejére, akik nem átalolták Románia legnagyobb szövetsége egységét megbontani csak azért, mert az minden mesterkedésük dacára az egész világ proletariátusa többsége által kijelölt uton halad.

Akik becsületesen egységet akarnak, azok nem szakítják szét a már létező egységet, hanem annak a megerősítését tartják legfontosabb hivatásuknak. Ez olyan tény, amelyet semmiféle frázissal letagadni nem lehet. — Az aradi csoport 1923. év október 7-én a szövetség központi vezetőségéhez intézett hivatalos átiratban bejelentette kilépését szövetségünkől, indokul azt hozva fel, hogy a szövetség letért az osztályharc útjáról. A bírósághoz a kilépést bejelentő beadványukban azt hozták fel a kilépésük indokául, hogy a szövetség politizál és ők nem akarnak politikai kalandorok eszközei lenni, hogy ezáltal a csoportjuk működését lehetetlenné tegyék. Az oradeamarei vasascsoport szintén bejelentette 1923 december 1-én a szövetségből való kilépését minden indokolás nélkül, melyben egyuttal a likvidálás megejtését kéri.

A bukuresti-i vasascsoport a kilépését be sem jelentette a szövetségnek, hanem ehelyett a bíróságnál kérte a kilépés tudomásul vételét Ghempet titkárjuk által, azon indokkal, hogy ők nem akarnak egy olyan szövetséghez tartozni, amelynek az alapszabályában „a termelőszközök szocializálása“ is benne van, mert ez veszélyes az államra és ezért külön felhívta a bíróság figyelmét ezen pontra.

Továbbá hivatalos formában bejelentették kilépésüket Temesvár, Nagybánya és Medgyes csoportok.

Ezen tényekből megállapítható, hogy szövetségünk egyetlen csoportot sem zárt ki, hanem a kiválások az úgynevezett „egységes“ szaktanács írásbeli felhívására történtek és a kiváláshoz szükséges iratok elkészítését is megigérték. Ezzel a felhívással előre megfontolt szándékkal idézték elő a Szövetség egységének szétrobbantását akkor és abban az időben, amikor Románia vasmunkássága a legádázabb küzdelmet vivja a kapitalisták támadásai ellen.

A küldött-közgyűlés a leghatározottabban elítéli az „egység“ nevével szédelő kalandorokat, akik a valódi egység helyett a munkásmozgalom szétzüllesztését akarják. Az összes romániai vas-, fém- és vegyipari munkásoknak a nemzetközi

kapcsolattal bíró romániai vas-, fém- és vegyipari munkások szövetségében van a helye. A kongresszuson résztvevő küldött szaktársak annak tudatában, hogy egyrészt a reakció, másrészt a tőke folytonos támadása következtében a munkásságnak a legteljesebb egységre van szüksége, azért felszólítja a kivált csoportok tagjait, hogy rázzák le magukról a felelőtlen kalandorok terrorját és lépjenek arra az útra, melyen Románia vas- és fémipari munkásságának túlnyomó többsége és a világ mintegy 20 millió munkása halad.

A közgyűlés kimondja, hogy a szakszervezeti mozgalom egysége érdekében a kivált csoportok tagjait, a kiválást előidézők nélkül igényjogosultságuk teljes elismerésével visszafogadja azon esetben, ha 3 hónapon belül visszalépésüket a szövetségnek bejelentik.

Velcea Dumitru szaktárs (Zernești) élénk színekkel vázolja a zernești munkások helyzetét. Előadja, hogy a bolsevisták erős propagandát fejtettek ki abból a célból, hogy a csoportot szövetségüktől elszakítsák. Megrágalmazták a szövetség vezetőségét azzal, hogy 6000 leit ígért Zernešten egyeseknek. Minden szaktárs előtt tudott dolog, hogy ez aljas és alaptalan rágalom csupán a bolsevikiek mesterműve volt, akik az ilyen eszközök igénybevételétől sem riadtak vissza. Ezzel szemben ugyan csak köztudomású, hogy a kommuniszták pénztárnoka 14.000 lejijel még ma sem számolt el.

Csonka szaktárs (București) foglalkozik a regáti munkások mozgalmának a helyzetével. Megállapítja, hogy a szövetségnek nincs elég embere, aki a szervezési munkálatokhoz hozzá kezdjen. Kéri a vezetőséget, hogy a jövőben több gondot fordítson a regáti mozgalomra.

Mirescu szaktárs (București). Az a tény, hogy ma a regátban munkásmozgalom van — habár gyenge is — az erdélyi szaktársak agilitásának tudható be. A bucarești-i kerületi titkárság tul van halmozva munkával és szükség van arra, hogy az ottani szaktársak maguk is dolgozzanak szervezeteink fejlesztése érdekében.

Muntean szaktárs zárszavában foglalkozik az elhangzott felszólalásokkal. Kifejti, hogy a központi vezetőség minden eszközt felhasznál ahhoz, hogy a munkásság gazdasági jólétét emelje. Az aradi sztrájk kudarca is annak tudható be, hogy az ottani elvtársak nem zárták ki idejekorán soraikból a kommunizmus jelszavával üzérkedő szélhámosokat.

A regáti munkásság megszervezésére vonatkozólag felvilágosításul közli, hogy a központ minden áldozatot meghoz megszervezésük érdekében, annyira, hogy már többet nem is tehet. Kéri a titkári jelentés tudomásulvételét.

Bartalis szaktárs a zárszó jogával élve, reflektál a felszólalásokra. Megemlíti, hogy a szaklapban a lehető legkimerítőbben foglalkozik szakmai kér-

désekkel; statisztikai anyagot bocsajtottak a szaktársak rendelkezésére. Átérve az oktatás kérdésére megállapítja, hogy ez az új vezetőség kötelessége. Kéri a titkári jelentés tudomásulvételét.

A kongresszus a titkári jelentést tudomásul veszi.

Brodnyanczky szaktárs javasolja, hogy a kongresszus által elfogadott határozati javaslatokat a szaklap, vagy a „Népszava,” vagy az „Arbeiter-Zeitung” közölje le, esetleg külön röpiratokban adják ki.

A javaslatot a kongresszus Bernau szaktárs felvilágosítása után elfogadja.

Pénztári jelentés

Muntean és **Bartalis** szaktársak a pénztári jelentést terjesztik elő.

Kucsera szaktárs az ellenőrző bizottság részéről tesz jelentést, amely szerint a számadásokat teljesen rendben találták. Kéri a pénztári jelentés tudomásulvételét.

Rausch szaktárs a rendkívüli segély kérdéséhez szól hozzá és megállapítja, hogy Resicza nem fizetett ki sok rendkívüli segélyt. Ebben a kérdésben felszólalnak még Komporály és Solymosi szaktársak. Lusztig szaktárs felvilágosítást kér a szervezkedés költségeiről, a szaktanácsnak fizetett járulékokról és a leltárnál eszközölt leírás mértékéről.

Bartalis szaktárs felvilágosításul közli, hogy a szervezkedési költségek címén beállított tétel röpiratok és egyéb felhívásokért fizetett összegeket jelent. A szaktanács járulék 7%-ot tesz ki, míg a leltárban a berendezésből kopás címen 5%-ot irtak le.

Ezután a kongresszus a lelépő vezetőségnek a felmentvényt egyhangulag megadja.

Az új vezetőség megválasztásáig a kongresszus **Komporály** szaktársat választja meg korelnöknek.

Az új központi vezetőség

Következik a jelölőbizottság jelentése. Az új vezetőség tagjaiul a következő szaktársak lettek megválasztva:

Elnök: Bernau Péter (Resica), alelnökök: Pirovszky Károly (Cluj), Birtha József (Cugir), vezetőségi tagok: Buga Mihály (Anina), Balázs Sándor (Torda), Burger Ernest (Tomești), Petzold Julius (Resica), Kaiser Emil (Resica), Komporály István (Brassó), ellenőrző bizottsági tagok: Kucsera János (Cluj), Particsek Franz (Nadrag), Hankó József (Arad), Biró Ferenc (Vulcan), Rausch Hermann (Resica), póttagok: Lindner Károly (Resica), Tárziu Joan (Topleți), Velcea Dumitru (Zernești), Wolf Joan (București), Fleischer Mátyás (Petrifalau).

Bernau és **Pirovszky** szaktársak köszönik a megnyilvánuló bizalmat. Kéri a szaktársakat, támogassák továbbra is munkájukban, hogy a beléjük helyezett bizalomnak meg is tudjanak felelni. Bernau szaktárs bejelenti, hogy a titkár szaktársak tekintettel a szövetség ellen elhangzott támadásokra, készek áll-

saikról lemondani és csak úgy hajlandó továbbra is felelősségteljes funkciókat ellátni, ha a szaktársak bizalmát továbbra is bírják. A kongresszus a titkár szaktársnak egyhangulag bizalmat szavaz.

Muntean szaktárs a következő tárgyalási rendjét terjeszti elő, amely között a következő pont is szerepel:

Heti járulék és segélyek szabályozása

Javasolja, hogy a kongresszus küldjön ki egy 11-es bizottságot, amely felvilágosítja a szövetség anyagi helyzetét és tegyen javaslatot a heti járulékok segélyek szabályozására vonatkozólag. **Muntean** szaktárs javaslatát a kongresszus elfogadja és a bizottságba a következő szaktársakat küldi ki: Rausch Hermann, Hankó József, Csonka József, Buga Mihály, Lusztig Rezső, Propdorfer Mátyás, Engelbert Glauber, Ștefănescu Costea, Burger Ernest, Solymosi József és Klein Alfréd.

Bernau elnök szaktárs az ülést este 8 órakor berekeszti.

Harmadik nap

— Délelőtt —

Bernau szaktárs reggel fél 9 órakor az ülést megnyitja.

Napirenden:

a munkásság gazdasági helyzete és a szervezkedés

György és **Muntean** szaktársak napirenden ismertetik a romániai munkásság gazdasági helyzetét és a következő határozati javaslatot terjesztik elő:

Határozati javaslat

1. A közgyűlés kimondja, hogy kötelességé teszi a szövetség minden csoportnak, hogy a körzetébe tartozó munkásságnak kollektívszerződésben biztosítsa a gazdasági helyzetét.

2. A kollektívszerződéseknél törekedni kell, hogy a 8 órás napi munkaidő továbbra is biztosítva legyen; ott, ahol a 8 órás munkaidő már megvan, a túlórákat az ez 8 órára fizetendő lényegesen magasabb bértöbblettel kell megnehezíteni és a munkások beleegyezésével kell függővé tenni azon fő feltételre, hogy az egészségért fizetett meg nem fizethető. Igyekeznünk kell a 8 órás munkaidő törvényes biztosítására az egész országban.

3. Igyekeznünk kell az egész országban akkord- és prémiumrendszer eltörlésére, az órabérrendszer bevezetésére, olyan formában, hogy a minimális órabérek a felszabadulástól számított idő arányához igazodó bérosztályokban legyenek biztosítva.

4. Igyekeznünk kell a kollektívszerződéseket biztosítani a drágaság arányához igazodó rövid időnkénti bérrevíziót, vagy pedig rövidebb lejáratú kollektívszerződéseket kell kötni, ahol ez a munkásságra előnyösebb.

5. Igyekeznünk kell arra, hogy az évenkénti fizetéses szabadságidő minden kollektívszerződésben biztosítva legyen úgy a munkások, mint a tanoncok részére.

6. Bevezetni ajánljuk, hogy átmeneti munkahány esetén ne a munkások száma, hanem a munkaidő legyen redukálva.

7. Igyekeznünk kell a tanoncok munkaidőjét napi 8 órában megszabni, melybe az elméleti oktatás is beszámítandó.

8. Május 1-ét, mint munkástünetet minden kollektívszerződésben el kell ismertetni.

9. A bizalmiférendő elismertetése egy-

sarkalatos pontja kell legyen minden kollektívszerződésnek.

10. A 16-ik paragrafus alá tartozó üzemek munkásai igyekezzenek rövid lejáratu döntéseket hozatni.

11. Igyekezni kell a munkások életnivójának az emelésére minden kollektívszerződésben. A vezérelv ezen kérdésben az legyen, hogy egy kollektívszerződés se köttessék meg az életnivó emelése nélkül.

12. A bérharcok eredményei biztosítására szükséges, hogy azok előre be legyenek a szövetség központi titkárságának jelentve. Az előzetesen be nem jelentett bérmozgalom a szövetség részéről nem támogatható.

13. A közgyűlés utasítja a központi vezetőséget, hogy anyagi áldozatot nem kimélve, igyekezzenek az összes romániai vas-, fém- és vegyipari munkásainak a megszervezését kerestül vinni.

Bernau elnök az ülést 10 percre felüggeszti. Az ülés megnyitása után

Ilg szaktárs a belga és a cseh szaktársak nevében vesz bucsut a kongresszustól.

Velcea szaktárs a benyújtott határozati javaslat 12 pontját oda kívánja módosítani, hogy ha a csoport a sztrájk eredményes biztosítására elég erősnek érzi magát, akkor a sztrájkhoz szükség esetén hozzájárulhasson és a sztrájksegély a csoporttól nem vonható meg.

Banciu szaktárs az ifjómunkások helyzetére vonatkozólag megjegyzi, hogy kötelezni kell a munkáltatókat a 8 órai munkaidő betartására.

Nagy Gy. (Arad). A gazdasági helyzet kérdéséhez hozzászólva megállapítja, hogy a Zsilvölgyében a gyülekezési szabadság még ma sincs meg; az országos szaktanácsnak kötelessége volna ennek a helyzetnek véget vetni. Átérve az aradi munkásság helyzetére, megemlíti, hogy az „Astra”-gyár éppen most készül 650 munkást elbocsájtani, ami az államnak sincsen hasznára és nem is indokolt a munkáselbocsájtás akkor, amidőn az állam a vagonjait a külföldön javíttatja. Értesítése szerint a közeljövőben lesznek még munkáselbocsájtások. Ezért ismételtelen felhívja az új központi vezetőséget, hogy kövessen el mindent ennek a megakadályozására. Rátér a belső szervezeti kérdésekre és vázolja a kommunisták szervezetromboló munkáját. Bizalommal fordul az új irányhoz, melyet ez a kongresszus alapoz meg, mert vannak biztosítékai a reorganizációra nézve. A békebeli életnivóhoz képest a mai életnivó erősen lesüllyedt. Ezt a lesüllyedést az úgynevezett forradalmi irányzat még fokozni akarja, ami nem szolgálja az általános munkásérdekeket.

Kiss szaktárs (Margina). Váolja a marginai munkásság helyzetét, hol a munkások még ma is 10—12 órát dolgoznak naponta. Ezenkívül az elbocsájtás állandó veszélye fenyegeti a szaktársakat. Kéri a központot, hogy küldjön kiküldöttet Marginára, aki az ottani munkások megszervezését elősegítse.

György szaktárs a zárszó jogán válaszol a főlészólásokra. — Nagy szaktárs felszólalására vonatkozólag megjegyzi, hogy a múltban is interveniált a központi vezetőség, az intervenció eredményességéhez azonban szükséges a munkásság erős és egységes ereje. Az aradi elbocsájtásokra vonatkozólag javaslatot terjeszt be, hogy a kongresszus sürgönyileg tiltakozzon a kormánynál az aradi és a resicai munkáselbocsájtások ügyében. — György szaktárs által beterjesztett határozati javaslatot a kongresszus elfogadja.

A következő napirendi pont

a betegsegélyző és halesethiztosítási pénztár ügye

Előadók Mirescu román, Bruder magyar nyelven. A betegsegélyezés teljesen a bürokrácia kénye-kedvének van kiszolgáltatva, a kormány a még meglévő jogokat is elkönfiskálja; adatokkal bizonyítja, hogy a regáti betegsegélyezés még az erdélyinél is alacsonyabb nivón áll, bár a munkások illetményeit ott is pontosan levonják. Kéri a kongresszust, hogy indíton akciót a regáti és erdélyi betegsegélyezés egyesítésére és követeljen olyan munkásvédő törvényeket, amely a munkásság érdekeinek megfelel. A nemzetközi munkaügyi iroda kiadványokat ad ki arról, hogy Romániában minden vonalon demokrácia uralkodik — a valóságban pedig ennek az ellenkezője áll. A külföldi államok betegsegélyezéséről hoz fel példákat. Követeli, hogy az állam támogassa a betegsegélyző pénztárt és adjon segílyt a munkanélkülieknek.

Csehszlovákiában a munkanélküli munkás a törvény értelmében munkanélküli segílyt kap, valamint a családtagok után is. A román kormány ezzel szemben semmit sem tesz a munkanélküliek érdekében. Követeli, hogy a nemzetközi munkaügyi hivatal üléseire a munkásság is küldhessen küldöttet.

A következő határozati javaslatot terjesztik be:

Határozati javaslat

A romániai vas-, fém- és vegyipari munkásoknak 1924 március 16., 17. és 18-án Kolozsváron tartott kongresszusa foglalkozott a munkaügyi miniszteriumnak azzal a tervével, hogy felemelje a beteg-, nyugdíj- és öregkori biztosítási díjakat, miután a munkásosztályra újabb igazságtalan terhet akarnak ráronni, a kongresszus kéri:

1. Annak figyelembevételét, hogy a beteg-, rokkant- és öregkori biztosítás terheit az ó-királyságban is ne csak a munkásság egyedül viselje, miután a munkások betegségeket és általában a munkaképtelen állapotot munkaközben szerzik. Ebből az következik, hogy a munkáltatók legalább is ugyanolyan mértékben vegyenek részt a biztosítási terhekben, mint a munkások.

2. A kongresszus kéri a munkaügyi minisztert, intézkedjen az ó-királyság munkás-

biztosító törvényének módosításáról, amelynél hallgassák meg a munkásság illetékes képviselőit is.

3. A betegsegélyek emeltessenek fel a munkás tényleges keresetének 60%-ára.

4. Baleset folytán keletkezett betegség esetén a munkáltató fizessen a munkásnak a beteg-pénztár segílyével egyenlő segílyösszeget, vagyis 60%-ot.

5. 100%-os munkaképtelenség esetén az ó-királyságban is a munkás 60%-át kapja fizetésének, olyanformán, hogy a napikereset 60%-a háromszázzal szorzandó és ez az összeg állandó évi nyugdíja legyen.

5. a) 100%-on aluli munkaképtelenség esetén, a munkás munkaképességének és az 5-ik pontban megállapított nyugdíjösszeg arányában kapjon nyugdíjat.

6. A biztosított férfiak 55, a nők pedig 50 éves korukban nyugdíjaztassanak. Az évi nyugdíj összege a napikeresetük 60%-a szorozva háromszázzal.

7. A vas-, fém- és vegyipari iparágakban a fiugyermekeket csak 14, a leánygyermekket pedig 15 éven felül lehessen alkalmazni. Gyermek és nők ne végezhesse- nek éjjeli munkát.

8. A munkásbiztosító pénztár központi és helyi igazgatóságait a munkások és munkáltatók kiküldötteiből egyenlő arányban válasszák.

9. Kéri a munkáspénztárak autonómiáját, hogy ilyen módon jobban fejlődhesen és inkább megfeleljen a biztosítottak igazi érdekeinek.

10. Kéri a munkanélküliek állami segílyezését.

11. A kormány gondoskodjon a 8 órai munkaidő szigorú betartásáról és vessen gátat a munkabérek leszorítását célzó külföldi munkásbehozatalnak.

12. A kormány sürgősen módosítsa olyan értelemben a munkásvédelmi törvényeket, hogy más államokkal kölcsönösségi szerződéseket köthessen azon célból, hogy a külföldön lévő romániai munkásság is élvezhesse a külföldi munkásvédelmi törvények előnyeit.

Solymosi szaktárs kéri, hogy a határozatok a lapokban közölve legyenek. Bernau szaktárs bejelenti, hogy a szaktárs közölni fogja azokat.

Nagy szaktárs: A határozati javaslatokat le kellett volna gépeltetni, hogy a küldötteknek alkalmuk lett volna azt előzetesen tanulmányozni. A betegsegélyző ügyszóhoz hozzászólva megemlíti, hogy a pénztár 170 milliót kitevő bevételéből 70 milliót adminisztrációra költenek el. Rossz orvos és drága pénzen fentartott intézménytől.

A határozati javaslatot a kongresszus egyhangulag elfogadja.

Bernau elnök szaktárs az ülést 3/4 1 órákor bezárja.

— Délután —

Birtha alelnök szaktárs az ülést délután 3 órákor megnyitja. A következő napirendi pont az alabszabályok módosítása.

Muntean szaktárs előadó javasolja az alapszabályok 1., 5., 10., 17., 23. és 30. §-ainak a módosítását.

Nagy szaktárs (Arad) az alapszabályok 38. §-ának g) pontja módosítását javasolja. A vitában részt vettek: *Krausz* szaktárs (Cluj), *Rausch* szaktárs (Resicza), *Mirescu* (Bukarest), *Moldován* (Lupény) és *Velcea* szaktárs (Zernești).

A kongresszus az alapszabályok fenti pontjait a következőképpen módosítja:

A szövetség címe és székhelye:

1. §. Cim: „A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége”. Székhelye: Cluj. Működési köre kiterjed Románia egész területére.

5. §. A szövetség tagjai lehetnek a vas- és fémiparnál, a vegy- és üvegiparnál és hason szakmában foglalkoztatott munkások nemzetiségre, vallásra és nemre való tekintet nélkül, akik szakszervezetük által, avagy egyénileg magukévá teszik a szövetség alapszabályait és azoknak mindenben alávetik magukat

10. §. első bekezdése következőképpen módosul:

„A helyi szakszervezet vezetősége és a szövetség központi vezetősége kizárhatja mindazon tagokat:“

Az a) pont marad. A b) pont utolsó bekezdése a következőképpen módosul:

„A csoport vezetősége által kizárt tag a kizárás ellen a központi vezetőséghez felebezhet, a központi vezetőség által is kizárt tag a legközelebbi szövetségi közgyűléshez, amely jóváhagyhatja, vagy megsemmisítheti a kizárást.“

17. §. Az új hetijárulékok szerint fog változni.

23. §. c) alpontja a következőképpen módosul:

„Szavazati joggal bírnak a kifogástalanul kiállított mandátummal felruházott összes szakszervezeti kiküldöttek. Mindenki annyi szavazattal bír, ahány mandátuma van, a központi vezetőség, a felügyelő-bizottság tagjai és a szövetség központi és kerületi titkárai egy-egy szavazattal bírnak, azonban a felmentvény tárgyában hozandó határozathozatalnál nem szavazhatnak.“ (A 23. §. többi pontjai érvényben maradnak.)

30. §. f) alpontja a következőképpen módosul:

„A csatlakozott szakszervezetek ügykezelését időről-időre ellenőrizni, mely ellenőrzésnek évente legalább kétszer kell megtörténni. Ha a központi vezetőség azt tapasztalja, hogy a csoport vezetősége káros, alapszabályellenes, avagy a szövetség határozataival szemben szándékos ellentétes működést fejt ki, úgy a központi vezetőség felfüggesztheti az illető csoport vezetőségét és egy ideiglenes bizottságot bíz meg a csoport ügyeinek a további vezetésével.“ (A 30. §. többi pontjai szintén érvényben maradnak.)

38. §. g) alpontja a következő szöveggel egészítetik ki:

„A csoport tisztviselőinek alkalmazásához és elbocsátásához azonban a központi vezetőség előzetes jóváhagyása szükséges.“

A következő napirendi pont a járulékok és segélyek szabályozása.

Bartalis szaktárs előadói beszédében hangoztatja, hogy a hetijárulékok és a

segélyek szabályozása szükségessé vált. Felolvassa a 11-es bizottságnak ebben az ügyben hozott határozati javaslatát, amelyet az alábbiakban elfogadás végett a kongresszus elé terjeszt:

Határozati javaslat

A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetségének Clujon március hó 16–17 és 18-án tartott küldött-közgyűlése a hetijárulékok és segélyek rendezésére a következő határozatot hozza:

Tekintettel, hogy a szövetség által ma fizetett segélyek nem elégitik ki a segélyre szoruló tagok igényeit. Azonban a kongresszus megállapítja, hogy a tagok által ma fizetett hetijárulék után nagyobb segélyt folyósítani nem lehet;

továbbá tekintettel a pénz értékének folytonos változására, de leginkább a pénz elértéktelenedésére, a kongresszus megállapítja, hogy a mai hetijárulékok nem maradhatnak meg a következő rendes évi kongresszusig, mely 2 évenként tartatik meg.

Ezért a kongresszus a segélyek és járulékok rendezésére a következő határozatot hozza:

1. A küldött-közgyűlés kimondja, hogy elvileg hozzájárul a hetijárulék emeléséhez. Azonban ez csak egy későbbi időben léptethető életbe. Az erre alkalmas időpontnak a megállapítását a közgyűlés a központi vezetőségre bizza.

2. A járulékemelés olyan mértékben kell történi, hogy a rendes segélyek 100 százalékkal emelhetők legyenek, nevezetesen: a munkanélküli, beteg, sztrájk, kizárási és utassegélyek. A rendkívüli segélyek azonban nem lesznek emelve.

3. A kongresszus felhatalmazza a központi vezetőséget, hogy egy eseten kívüli még járulékemelést határozhasson el, azonban csak teljesen indokolt esetben, figyelembe véve a munkásság gazdasági helyzetét.

4. A felemelt segélyek fizetése csak a járulék emelése utáni 3-ik hónapban lép életbe.

5. A kongresszus kimondja, hogy temetkezési segély csakis rendkívüli esetekben fizethető ki.

6. Szülési segély csak nőmunkástagoknak fizethető ki.

7. A kongresszus utasítja a csoport vezetőségét, hogy az ügykezelési szabályzat „rendkívüli segélyek e)“ pontját a legnagyobb körültekintéssel kezelje és csak tényleg indokolt esetekben ajánlja az illető tagokat rendkívüli segélyre a központi vezetőségnek. A központi vezetőség előzetes hozzájárulása nélküli segélyt kifizetni senkinek sem szabad.

Utasítatik a központi vezetőség, hogy ezen pontnak betartását gondosan ellenőrizze.

Javaslat érkezett még ugyan e napirendi ponthoz a kolozsvári csoporttól, melyben javasolják a védelmi járulék országos és kötelező bevezetését.

Az aninai csoport javasolja a pénztárosnak járó 2 baninak 4 banira való felemelését.

A napirendhez a következő szaktársak szóltak hozzá:

Krausz (Cluj), *Rausch* (Resicza), *Nagy*

(Arad), *Moldován* (Lupeni), *Velcea* (Zernești), *Kurucz* (Ohaba), *Girbovean* (Lupeni), *Mikó A.* (Criseni), *Lónyai* (Szalárd), *Temesi L.* (Cluj), *Kajetanovicz* (Cernăuți), *Wolf* (Ploesti), *Komporály* (Brassó), *Brodnányczy* (Resicza), *Droblics* (Petroșeni), *Solymosi* (Dicșoșmartin), *Burgess* (Tomești), *Propsdorfer* (Petrifalău), *Hankó* (Arad), *Csonka* (București), *Cos-tics* (Turda), *Schiller* (Turda), *üveges* *Pirovsky* alelnök szavazás alá bocsátja a beérkezett javaslatokat.

1. A kongresszus a tizenegyes bizottság által beterjesztett határozati javaslatot elfogadja.

2. A kolozsvári csoport által beterjesztett országos védelmi járulékokra vonatkozó javaslata fölött a kongresszus úgy határozott, hogy ennek a bevezetésére kötelező mindazon csoportra, amelynek nem tartoznak kötelező döntőbírósg alá.

3. Az aninai csoport azon javaslatát, hogy a 2 bani emeltesék fel 4 banira elfogadtatik.

Solymosi szaktárs a felebbezési bizottság részéről jelenti, hogy a bizottsághoz utalt felebbezéseket a legnagyobb körültekintéssel vizsgálták meg.

Egyben a következő javaslatokat teszik:

1. *Schuller Lőrincz*, akit a legutóbbi vasas-küldöttközgyűlés 3 évre mindentisztség viselésétől eltiltott, tekintettel, hogy a nevezett szaktárs azóta korrekció magaviseletet tanusított, a mai közgyűlés a reá szabott büntetés alól oldja fel. A közgyűlés a javaslatot elfogadja.

2. *Burciulescu György kizárásának jóváhagyását javasolja* a bizottság, tekintettel, miszerint bebizonyítást nyert, hogy a szövetséget és annak vezetőségét rágalmozta. — A közgyűlés a javaslatot elfogadja.

Réthy R. Gyulát a lupényi csoport vezetősége kizárta, mert *Réthy* a szakszervezeti kongresszuson Amsterdam mellett szavazott. A bizottság javasolja tekintettel, hogy ez nem lehet bűn, a mennyiben a vasas-szövetség is oda tartozik, ezért javasolja a kizárás megsemmisítését.

Moldován, Kaiser és Girbovean szaktársak hozzájárulása után a közgyűlés a bizottság javaslatát elfogadja.

Következik a napirend utolsó pontja

Indítványok fölött határozat

A bocsa-romanai csoport javasolja

1. A központi vezetőség minden hónapban látogassa meg a csoportokat.

2. A munkanélküliek részére bocsátson ki ingyen bélyegeket.

Bartalis szaktárs referádája után tekintettel a szövetség anyagi helyzetére, a javaslat első pontját a kongresszus elveti, a második pontot az új vezetőséghez utalja.

Dicșoșmartin kéri, hogy a befolyó tagjárulék 40 százalékát házvételre tartsassák vissza. A kongresszus a kérés elutasítja.

Mirescu szaktárs a minisztertanácsból

intézendő távirat szövegét olvassa fel a resicai és aradi munkáselbocsájtások ügyében.

A *zernesti* csoportnak azt a kérését, hogy a befolyt járulékokat a Munkásotthon építése céljaira visszatartsák, a kongresszus elutasítja.

Ezután a dán szaktársak által a kongresszushoz intézett üdvözlő táviratot olvassák fel.

Lusztig szaktárs javasolja, hogy az ifjúmunkások kulturális nevelését karolja fel a szövetség.

Pirovszky szaktárs javasolja, hogy a kongresszus szólítsa fel az országos

szaktanácsot, hogy dolgozzon ki az összes szakmák ifjúmunkásainak nevelésére vonatkozó tervezetet. A javaslatot Nagy (Arad) hozzászólása után elfogadják.

Rády szaktárs a külföldi küldöttek nevében vesz búcsút a kongresszustól.

Bernau és *Pirovszky* elnök szaktársak megállapítják, hogy a küldött-közgyűlés napirendjei tárgyalásának végére jutottak. Köszönetet mondanak a külföldi testvérszövetségek szolidaritásáért — megjelenésükért. Lelkes buzdító szavak kíséretében este fél 9 órakor a küldött-közgyűlést bezárják.

Üvegyári munkások köréből

Az üvegesmunkások országos értekezlete

Az üvegesmunkások szervezkedése nem régi keletű. Alig 6 hónapja, hogy a legelső országos értekezlet elhatározta a Romániában dolgozó üvegesmunkások megszervezését s ma már a második országos konferencia lezajlásáról számolhatunk be, amelyen már olyan kérdésekről, mint a kollektív-szerződésről és egyéb bérügyekről esett szó. Ezt a páratlanul gyors fejlődést, melyet az üvegesmunkások megszervezése ilyen rövid idő alatt futott be, a vas- és fémmunkások szövetségének égisze alatt érték el. Amint az előbbi jelentésből is kiderül, az üvegesmunkások teljes számban való megszervezése elé még igen sok akadály áll, amellyel azonban az üvegesmunkás társaink nem törődnek, hanem haladnak előre azon az úton, melyet osztályöntudatuk és a gazdasági szükségességük kényszerítése jelölt ki számukra.

A konferencián a szervezett üvegesmunkások képviselőiben a következő küldöttek jelentek meg: Burger Ernest (Tomesti), Hibner (Azuga), Wolf (Bucuresti és Ploesti), Schiller Hanes (Torda), Somogyi, Murkó (Pădurea-Neagră), Kálmán Juhász (Constanța), Vanek Rudolf (Dalboșeti), Höhl Alois (Avrig), Blaskó József (Poiana Codrului), Dembrovszky (Valea Franțului).

Jelentések

Russu szaktárs jelentésében ismerteti az üvegesmunkások szervezeteinek fejlődését. Az erdélyi üvegesmunkások megszervezése, dacára a fennálló nehézségeknek, mégis nagyon sokat haladt előre. Erdélyben csak 2 gyár van még, amely gyárak munkásai még nincsenek megszervezve. Az egyik *Beliu*; ez a hely ismeretes az összes romániai üveges munkások előtt, mindnyájan ismerjük azokat az okokat, amelyek ott a szervezkedést meggátolják. A másik *Medgyes*, ahol az a helyzet, hogy a munkások nagyobb része külföldi, akik különféle presszió alatt állnak; az ide-

való munkásoknál pedig hiányzik a szervezkedéshez szükséges bátorság, elhatározás és öntudat. Reméljük azonban, hogy a fentemlített 2 helyen dolgozó munkástársainkat is rövidesen bekapcsolhatjuk az üvegesmunkások országos mozgalmába.

Mirescu titkár szaktárs a regáti helyzetről számol be. Azok a nehézségek, amik Erdélyben vannak — úgymond — a Regátban talán kétszeresen fennállnak. Azt a körülményt, hogy ebben az iparban sok a külföldi munkás, a munkaadók a Regátban is lelkiismeretlenül kihasználják. A gyárosok a leggyalázatosabb denunciacióktól sem riadnak vissza, csakhogy lehetetlenné tegyék az üvegesmunkások szervezkedését. Ebben a munkában hű segítő társat találtak a gyárosok a brassói *Honterius* üvegyár egynéhány öntudatlan munkásában, akik nem restellik annyira sülyedni, hogy körleveleket küldenek szét az egyes üvegyárakhoz azon célzattal, hogy azokat visszatartsák a szervezetbe való belépéstől. Igaz, meg kell állapítani, hogy a nevezett gyárban dolgozó munkástársaink nagy többsége becsületesen gondolkozó és jóhiszeműek, azonban mégis hibásak abban valamennyien, hogy nem zárják ki maguk közül azokat, akik akár tudatosan, akár öntudatlanul kerékkötői az ország üvegesmunkások egységes szervezetei kifejlődésének.

Ismerteti továbbá *Mirescu* szaktárs a regáti üvegyárban lévő munkaviszonyokat, az általános gazdasági helyzetet és a szervezkedés révén elért eredményeket, amelyeket megtartani és fejleszteni csak úgy tudunk, ha nem csüggedünk, hanem kitaró lelkesedéssel dolgozunk szervezeteink kiépítésén s ettől eltéríteni magunkat senkitől sem hagyjuk, bármilyen álarccal jöjjenek is azok közénk.

A titkári jelentés fölött hosszú vita indul meg, melyben a küldöttek kivétel nélkül résztvettek. Az értekezlet azután

rátér a kollektív-szerződések és bérkérdések tárgyalására, minek eredményeként a következő megállapodásra jutottak, amely irányadóul kell szolgáljon a jövőben az üvegesmunkások összességének. Ott, ahol bértárgyalásokra kerül a sor, ennek a megvalósítására törekedni erkölcsi kötelessége minden üveges csoportnak.

Határozat:

1. A schok-rendszer eltörlése és a darabszám rendszer megvalósítása.

2. A konferencia elhatározza, hogy minden üzemben tartsanak speciál értekezleteket erre vonatkozólag. A segítők vagy mesterek százalékos fizetésére 1923 októberi konferencia határozatai mérvadóak.

3. Fizetés-revizio négyszer évenként történjék.

4. Szabadságidőt a kollektív-szerződésben a következőképpen kell lefektetni: akik az üzemnél vannak 6 hónapja négy nap, 1 év után 8 nap, 5 év után 15 nap és 10 év után 30 nap fizetéses szabadság.

5. Technikai hibákból eredő üzemzavar esetén beleértve kályhák javítása, fazakak törése, motorok és generátorok üzemképtelensége, fizetendő 24 óráig 100% és ha tovább tart 80%.

6. Vis-major esetén 75% fizetendő; ez esetben mérvadó a munkás legutóbbi 6 nap alatti keresete.

7. Fazakak és csizmak kezelése 25 lei órabérrel díjazandó.

8. A fazakak elhelyezése és elszigetelése külön díjazandó; ez esetben a munkás reális fizetése jön tekintetbe.

9. A munkások csak saját szakmájuk körébe tartozó munkák elvégzésére kötelezhetők, még üzemzavar esetén is.

10. A hűtökemencék kiürítésére és a fazakak kezelésére az igazgatóság külön munkaerőt köteles beállítani a gyár költségén.

11. Anyaghibákból eredő selejtes (auschuss) munkák az igazgatóságot terhelik.

12. Az igazgatóság köteles a munkásoknak szerszámot rendelkezésére bocsájtani.

13. Minden gyárnál egy külön betegsegélyző állítandó fel, amelyhez 1%-kal a munkás és 3%-kal a munkaadó köteles hozzájárulni.

Határozat a brassói üveges csoportra vonatkozólag

Végül a brassói „*Honterius*“ üveges csoport magatartására vonatkozólag, mely ellenkezik az ország üveges iparban dolgozó munkások egyetemes érdekeivel a következő határozatot hozza a konferencia:

Az 1924 március hó 19-én tartott üvegyári munkások országos konferenciája teljes mértékben elítéli a brassói üveges csoport vezetőségének munkásbecsülethez nem méltó viselkedését, amely a munkásszervezetek gyöngítésére irányul. Megvetéssel utasítja vissza a

kapitalisták ügynökeinek cselszövéseit, akiknek céljuk, hogy a szélsőség leple alatt az üvegesmunkásokat eltérítsék az osztályharcos szervezkedéstől, hogy így továbbra is kiszolgáltatva legyenek a tőkésök önkényének.

Kimondja a konferencia, hogy abban az esetben, ha a brassói üveges csoport csatlakozna a szövetséghez, új vezetőség legyen választva, amelyben a régi vezetőség tagjai nem vehetnek részt, csakis mint rendes tagok maradhatnak a csoport kebelében mindaddig, amíg egy másik üveges konferencia másképpen nem határoz.

Hasonlóképpen a régi vezetőség tagja közül valamelyik egy másik gyárban vállalna alkalmazást, bizalmi vagy vezetőségi tisztségre ott sem választható meg.

Az üveges munkások konferenciája kimondja, hogy szervezeteiket megszilárdítani akarják, mely célt a kolozsvári szakszervezeti kongresszuson lefektetett alapelvek szerint akarják elérni. Mert meg vannak győződve, hogy ez az egyetlen út, amely biztosítani tudja helyzetük javulását, miért is a konferencia utasítja a szövetség központi vezetőségét, hogy továbbra is ilyen irányban dolgozzon.

Ismét az aradi „Astra“-gyár

600 munkás elbocsájtása

A szomorú emlékü nagy sztrájk után, az „Astra“ munkásai rendkívül súlyos viszonyok közzé kerültek. A bérek, alacsony. nivóját — hihették az „Astra“ kapitalistái — a militarizálás hosszú időkre biztosította. Nem kell tehát tartani újabb mozgalmaktól, hiszen ott van a katonai felügyelet, amely ilyen esetekben mindent elhárít. De az élelmi cikkek nem nagyon törődtek a militarizálással, hanem nyugodtan drágultak, olyannyira, hogy a munkásság minden nehézség és kilátástalanság dacára, amely egy újabb bérmozgalom esetére semmi sikert sem ígért, mégis memorandummal fordult a gyár vezérigazgatóságához, hogy a béreket emeljék fel és az akkordbéreket vegyék revízió alá. A gyár azonban a munkásságot érdemleges válasza sem méltatta, hanem mindössze annyit hozott tudomására, hogy — *jól figyeljünk!* — katonai felügyelet alatt levén, nincs is joga bértárgyalásokat kezdeni.

A munkásság természetesen nem nyugodott bele ebbe a válaszbba, hanem megbízottját: Eberwein József szaktársat elküldte Bukarestbe, a gyár vezérigazgatóságához, hogy a béremelés ügyében közvetlenül nyerjen választ. Eberwein szaktárs Fluera elvtárs, az országos szaktanács elnöke kíséretében meg is jelent Schapira vezérigazgatónál, ahol előadták a munkásság kívánásait és kérték, hogy sérelmeiket, amelyek napról-napra lehetetlenebbé teszik megélhetésüket, orvosolják.

A vezérigazgató a küldöttségnek adott válaszában közölte, hogy a memorandumot ők is megkapták, de hogy ezideig érdemleges választ nem adhattak, annak az az oka, hogy ők előterjesztést tettek a CFR-nek és az államnak, hogy a megrendelésekért fizetendő árakat emelje fel, mivel azokat még a régi 8 lejes munkabérek alapján kalkulálták ki. De úgy a CFR, mint az állam, az előterjesztést nem fogadta el, sőt mi több, úgy a CFR, mint az állam, azt ajánlja, hogy a mai nagy munkanél-

külség idején, a béreket inkább szállítsák le. Béremelésről tehát szó sem lehet, legföljebb arról, hogy az akkordmunkák körüli sérelmeket a munkásság megbízottaival vizsgálat tárgyává tegyék.

Ezután a küldöttség szóváltette a nagyarányú munkáselbocsájtásokat, melyeket az igazgatóság — mintegy válaszul a béremelés ügyében előterjesztett kérésre, — már tervbe is vett. A vezérigazgató azonban erre vonatkozólag sem adott megnyugtató választ, amennyiben kijelentette, hogy az állami megrendelések elmaradása miatt kénytelenek ők is az elbocsátások eszközéhez folyamodni.

Ezzel a beszélgetés véget is ért.

Az elbocsájtások azóta — aradi csoportunk jelentése szerint — már meg is történtek. Hatszáz kéz vált munkanélkülivé és hatszáz család mindennapi kenyere lett bizonytalanná. A nagyarányú munkanélkülség arra indította a munkaügyi hatóságokat, hogy a siguranca és a prefektusok bevonásával — ankétot tartsanak ebben a kérdésben. Az ankét, ahelyett, hogy becsületes ipar- és szociálpolitikát követelt volna a kormánytól, meg a munkanélküliek állami segélyezését, arra a konkluzióra jutott, hogy a romániai honosságu munkások elhelyezése céljából a külföldi munkások kiutasítását javasolják. Hatóságaink fejlett szociálpolitikai érzékét ennél jobban és progressivebben semmi sem mutatja. A vasmunkások szövetsége ebben a kérdésben csak egy álláspontot vallhat: megszüntetni a gyárak katonai felügyeletét, visszaállítani a munkásság sztrájkjogát és a szabad egyezkedés lehetőségét; európai szociálpolitikát, melynek keretei között a munkanélküliek állami segélyezése is szerepeljen. Mert a munkanélkülség a szociálpolitika körébe tartozik és sem közrendészeti, sem állambiztonsági kérdésként nem lehet kezelni.

A kolozsvári vasasok bérmozgalma

E hó 15-én járt le a kollektív szerződése a kolozsvári vasmunkásoknak. Ezt az alkalmat és a rossz gazdasági helyzetet a munkaadók arra akarták felhasználni, hogy a munkásságra kényszerítsék az akkori prémium-rendszert; a túlórákért eddig járó 50%-os többletet csökkenteni akarták 25%-ra, valamint eltörölni a kéthavonkénti bérrevíziót és a május elseje megfizetését. Továbbá a 8 órás munkaidő helyett a 10 órát akarták bevezetni. A munkásság delegáltjai visszatartották a munkaadók eme reakciós feltételeit. A 4 napon át tartó tárgyalások után — e hó 12-én — a munkáltatók makacs magatartása megtört és a bérmozgalom, ha nem is a munkásság teljes győzelmével, azonban a mai körülmények között némileg elfogadható eredményekkel végződött. A megegyezés alapján továbbra is megmarad az órabér-rendszer, a túlórák 50%-os díjazása, a kéthavonkénti bérrevízió, május elsejének a megfizetése, továbbá egy év után 1 heti fizetéses szabadság, a bizalmiférfi-rendszer elismertetett és ezenkívül az alapfizetésekre 8%-os béremelést értek el.

A munkabérek évek szerint lesznek megállapítva, amint azt az alább közölt bértáblázat mutatja.

Bértáblázat a kolozsvári vas- és fémipari munkabérekről.

Érvényben van 1924 március hó 15-től 1924 május 15-ig.

Beosztás.

1—2. 3—4. 5—6. 7—8. 9—10. 10. évben évben évben évben évben évben

A csoport:

Öntők, vízvezeték szerelők, műszerészek és M. asztalosok

11.50 12.90 14.85 16.70 18.15 19.45

B. csoport:

Esztergályosok, fémnyomók és kazánkovácsok

11.— 12.90 14.30 16.25 17.75 19.—

C. csoport:

Lakatosok, bádigosok, gépkovácsok

10.60 11.90 13.85 15.80 17.20 18.65

D. csoport:

1. évben 2. évben 3. évben 4. évben 5. évben
Gépmunkások

3.15 9.35 10.60 11.65 12.90

E. csoport:

Gyárimunkások

7.70 8.65 9.40 10.60 —

Zárolás. A dicsőszentmártoni „Nitrogén“-gyár bérmozgalom miatt szigorúan zárolva van.

Felelős szerkesztő: Bartalis Sándor.
Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, Strada Memorandului 21
Gutenberg-könyvnyomda Cluj